Nagyvárad, 1901. VII. évfolyam. 281. szám. Vasárnap, deczember 8.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre — — — 16 kor.
Negyedévre — — — 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor
Negyedévre — — — 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre — — — 24 kor
Negyedévre — — — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVARAD, decz. 7.

A fészek ünnepe.

Pár hét előtt világosság gyúlt a sötét esős éjszakába. Hatalmas lángnyelvek kigyóztak az égig, félrevert harang kongása riasztotta fel a nyugvó várost s pár percz mulva szájról-szájra járt a hire: ég az árvaház.

Árvák, a kiknek nincsen senkijük. Ugy tartjuk. Pedig ugy éreztük akkor, mintha mindnyájunknak veszedelemben volna valami féltett drágasága s bizony nem feküdt vissza senki, az ijedten ott hagyott ágyba, hanem futott, neki az esős sötét éjszakának, az árváinkat menteni.

A hol azt mondják: a mi árváink, ott már nem árva az árva.

Városunkban nem egy testületé az árvák gondja, hanem édes mindnyájunké, mert a kik felkarolták a kis elhagyottak ügyét, azok mindig meg is tudják szeretetni a felkarolt ügyet. A mibe ők fognak, az a város szeretetében él és fejlődik tovább.

Most ujra ép az árvák háza, mert ha erős volt a tüz, mely pusztitotta, még erősebb a másik, mely védi, a szeretet tüze. Ez eloltotta a másikat és felépitette, a mit a másik rombolt.

Ott áll, hatalmasan fejlődött városunk legszebb pontján az árvaház, mint egy kedves fészek az Ur kertjében. Ünnepre készül, zászlót szentel az árvák csapata; kinek a szive ne huzódnék az alá a zászló alá.

* * *

Egy kép jut az eszembe.

Az árvaház felett emelkedik a hatalmas püspöki palota.

A nagy égéskor erre vetődött a tüz fénye s a mint ragyogva állt a sötét város felett, oda tekintettek először a kimentett árvák, oda az árvákért aggódó emberek.

És nem hiába. A ki oda fordul vigaszért, bármily kicsiny legyen is, meghallgatást talál mindig.

Igazi ur lakik abban a palotában, a kinek a rangjánál csak a szive nagyobb.

A palota körül rózsaerdő van ültetve s a bokrok közé fülemile fészkel tavaszkor.

Ez a kis fészek annak a nagy urnak a gyönyörüsége.

És sokszor, midőn komoly egyházkormányzati dolgokról tárgyal a referens, egy perczre csöndet int neki a püspök és kifelé figyel.

Valamelyik fészekben megzendült az ének.

Lent a bokor tövében egy szegényes fészek, teli pihes kis madárral, melyre egy pár rózsa illatosan, üdén hajlik le s egy pár szürke madár éneke a fészek körül, ez az, ami leköti annak a nagy urnak a figyelmét és tiszta örömmel tölti el a szivét.

Ez a kép jut eszembe, midőn az árvák örömünnepéről irok.

Arvák öröme?! Azt hiszem, még az égben is szokatlan — ünnepi — ritka hang ez. Azt hiszem, ide ragadja a mindenek mindenható Atyjának figyelmét világgondjainak közepéből és látja az ünnep szinhelyét.

Egy egyszerü fészek, tele apró kis madaraival az égnek; kis árvákkal teli, melyre a szeretet nemes rózsái megyénk és városunk jólelkü hölgyei, szeretettel hajolnak s ma az árvák fentartóinak hála imája szól a fészek körül.

Sokan jelenjenek meg ezen az ünnepen, az árvák öröm ünnepén. Itt jobb nemesebb lesz az ember s ugy jelenhet meg az Isten előtt, mint az Ő képe és hasonlatossága, mint az élő szeretet.

És az ünnepről vigye el kiki az elhagyottak iránti szeretetet emlékül s ez emléket engedje hatni, dolgozni lelkében, hogy bővüljenek, épüljenek a szeretet hajlékai a földön.

Drága fészkek ezek az Ur kertjében, villámháritók az Isten és ember között.

Önöknek pedig megyénk és városunk minden nemesért lelkesülő hölgyei, kik örömet fakasztottak az árvák szivében, ezt az örömet áldásként küldje vissza az Ur s ha tudtak örömet szerezni azoknak, kik önöknek senkijük, váljék áldássá ez az öröm azokban, kik önöknek mindenük, gyermekeikben, szeretteikben.

Győzelmi zászló az árvák zászlója, az önzés, a közöny, a nyomoruság felett győzedelmes élő szeretet diadalmi zászlója. Az Ur hatalmas karja vigye tovább is diadalra.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Protekczió.

— F. C. Philips. —

(Coynless Frederick levele Londonból, a falun lakó Constant Nellie kisasszonyhoz.)

18— május 5.

Kedves kicsikém! Az »*Aranyszivek*« megint csak visszakerültek a fiókomba. A kiadók ilyeseket felelgetnek: »Tekintve a könyvpiacz lanyhaságát stb. stb.« — szóval nem kell senkinek. Oh, miért is nem lettem inkább lakatos, foltozócsizmadia, vagy legalább rendőr? Mindenki módját ejti, hogy megházasodjék, csak az iró mesteremberre vár a szive választottja, amig beleőszül.

Az a vén nagybátyám most polgármester Londonban; ha elgondolom, mi mindent tehetne értem és még sem tesz semmit, igazán majd megpukkadok a bosszuságtól. Néha napján bekukkanok hozzá a gyönyörü hivatalos lakásába, a Mansion House-ba. Rendesen ott fognak *dejeuner*-re és én minden alkalmat megragadok, örökké figyelmeztetem az igéretére, hogy keressen már valamit számomra, amiből tisztességgel megélhessek. Az öreg mindig csak azt feleli: »jó, jó, öcsém, gondom lesz rád«, de egyébként a kis ujját se mozgatja az érdekemben.

Minap sokat beszéltem erről a leányával. Tudod, kicsikém, Georgina gyermekkori játszótársam; együtt nőttünk föl. Ő is belátja, hogy ez a részvétlenség nagyon nem szép az atyjától. Azt nem lehet mondani, hogy az öreg ur nem kedvel engem; hisz' ép az a bosszantó, hogy szeret és még sem tesz semmit, mert hát kényelmes, mint a lajhár és a legkisebb erőlködéstől is irtózik. Ha a fia volnék, fogadom, hogy már a legpompásabb állásba tolt volna bele; de csak az unokaöcscse vagyok; kiabálhatok a fülébe, amig berekedek.

Igazán kiváncsi vagyok kicsikém, hogy meddig kell még várnunk, mig majd a boldogság kapui megnyilnak előttünk! Tudod-e drágám, hogy jövő héten lesz négy esztendeje annak a szép percznek, amikor tudtomra adtad, hogy nem épen utálsz? De tudod-e, hogy most is csak ott vagyunk, ahol akkor voltunk?

Egyetlen báránykám, irj vagy két sort, de minél előbb. Én nem tudok sokat irni, mert egészen el vagyok keseredve; azt pedig jól tudod, hogy milyen nagy örömet csinálsz vele, ha valamit hallatsz magadról. Pá, puszi!

Fred.

(A falun élő Constant Nellie kisasszony levele a Londonban lakó Coynless Frederickhez.)

18—. Május 7.

Édes lelkem! — A könyvkiadók gyülölni való lények. Az »*Aranyszivek*« azonban a legpompásabb dolog, melyet valaha olvastam. Kérem, ez nemcsak olyan szóbeszéd, hanem őszinte *kritika*! De sietek, mert mindjárt indul a posta; holnap többet, most csak ugy hamarjában kaparok egy pár sort. Hanem tudod mit, Fred? azt egyenesen megtiltom, hogy olyan szinben lássad ezt az én várakozásomat, ahogyan a leveledben emlitetted! Ne tégy magadnak szemrehányásokat és világért se gondold, hogy

FÜCHSL TESTVÉREK bornagykereskedő czég *Nagyváradon,* Alapittatott 1850 tisztelettel értesiti a nagyérdemü közönséget, hogy palaczkborai **eredeti töltésben** az alant felsorolt czégeknél kaphatók:

Kádár János, Fő-utcza. *Várnay Béla*, nagypiacz-tér. *Weisz Gyula*, Szacsvay-utcza. *Hartmann Aladár*, Gilányi-sor. *Kiss Károly*, (Janky A. utóda Szt. László-t.) *Mandel Ede*, Kert-utcza. *Stern Soma*, Nagyteleky-utcza. *Rosinger Sámuel*, Kossuth-u. *Wagner és Luy*, Bémer-tér. *London J. Jakab*, Szacsvay-u. *Schönberger Herman*, Zöldfa-u.

Elsőrendü asztali ó bor literes palaczkokban 45 krajczár (palaczkbetét darabonkint 5 kr.)

Pecsenye-, csemege- és gyógyborok megrendelésre lepalaczkoltatnak.

Telefonszám: **106.** Telefonszám: **106.**

A czég csak oly palaczkok tartalmáért szavatol, melyeknek czimkéje, kupakja és dugója a czég fenti bejegyzett védjegyét viselik. 258 1—10

Kossuth beszédei.

E hónap 5-én volt ötven esztendeje, hogy ***Kossuth*** Lajos Amerikában partra szállott. Erről a napról csupán egy este megjelenő lap emlékezett meg ***Kacziányi*** Géza tárczájában. Kacziányi arról panaszkodik, hogy Kossuth amerikai beszédei nincsenek meg magyar forditásban. Tudtommal a forditás meg van, csupán a kiadó hiányzik. Pedig a szónokmüvészet remekei ezek a beszédek és közöttük legelső helyen áll a washingtoni beszéd, a melynek bevezető passzusa ez:

»Mint állott egykor az epirotusi Cineas a római senatorok előtt, kik öntudatos fenségük egy szavával megállitották nagyravágyó lépteikben a királyokat, ugy állok én itt önök előtt most, ez ujkori capitoliumban, csodálattal és bámulattal eltelve önök iránt, az önök népe collectiv fenségének e dicső csarnokában.«

Ez a szónoklat a kongresszus házának előcsarnokából hangzott el és az amerikaiakat valósággal elragadta.

Ezeket a beszédeket Amerikában a rethorikában tanulják, talán ugyanezt mi is megérjük. Ezek a szónoklatok meg vannak, de hol vannak Kossuthnak Magyarországon tartott beszédei? ***Kreith*** Béla gróf egyszer a következő kérdést intézte Kossuthhoz:

— Tudja-e kormányzó ur, hogy Magyarországon tartott beszédeinek csupán a töredékei vannak meg?

— Ezek is — füzte hozzá Kossuth — csak emlékezet után kerültek papirra.

—

Az államháztartás III-ik negyede.

A pénzügyminiszter tegnap tette közzé kimutatását a magyar koronához tartozó állami pénztáraknál 1901. évi julius 1-től szeptember végéig lefolyt brutto bevételekről és teljesitett kiadásokról összehasonlitva azokat az 1900. évi ugyanazon időszaki eredményekkel.

E kimutatások szerint: a bevételek összege 2,360.134 kor. 96 fillérrel nagyobb, a kiadások összege pedig 2,792.886 kor. 20 fillérrel kisebb, mint az 1900. év hasonló időszakában volt és igy az 1901. év III-id negyedének mérlege 5,153.021 kor. 16 fillérrel kedvezőbb, mint az 1900. év III.-ik negyedének mérlege.

—

A hármas-szövetség.

Senki sem érdeklődik jobban a hármas-szövetség megujitása iránt, mint a franczia és orosz politikai világ. Az olaszok pedig, a kik most nagyon kéretni szeretnék magukat, sietnek az általános kiváncsiságnak eleget tenni oly kijelentésekkel a melyekről azt hiszik, hogy megpuhitják Németországot és Ausztria-Magyarországot. Egy orosz lap meginterjuvolta Luzzati volt olasz minisztert a hármas-szövetség megujitásáról. A miniszter ezeket mondta:

— Azt kérdi, mit gondolok a hármas-szövetség megujitásáról? Franczia országgal való viszonyunk megváltoztatta helyzetünket Németországgal szemben. Azt hiszem, nagyon nehéz lesz Olaszországnak a szövetségből kilépni, de nem lesz azokkal a bilincsekkel lekötve, mint eddig és tevékenységének szférája nagyobb lesz.

Egy másik olasz politikus, kinek nevét nem közli a lap, a következőket mondotta:

— Azt hiszem, a hármas-szövetséget megujiják, de egész más alapelveken, a melyek Olaszországra nézve sokkal kedvezőbbek. Nem is lesz az már szövetség, hanem csak megegyezés bizonyos fontos kérdésekben. A francziaolasz érintkezés nagy csapást mért a hármas-szövetségre. Olaszországra nézve, mely most Francziaországgal jó viszonyban van, egyáltalán nem előnyös az, ha bilincsekben van és Németországnak vagy Ausztria-Magyarországnak játékbandája.

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 7.

Tallián Béla elnököl.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után következett a napirend, vagyis

a kérvények tárgyalása.

Forgách Antal gróf ismerteti Komárom megyének kérvényét a nemzetiségi törvény módositása tárgyában.

Javasolja, adassék ki a kormánynak.

Madarász József: Külön figyelembe ajánlja a kérvényt. (Általános helyeslés.)

Kóbor czigányok telepitése.

Forgách Antal gróf előterjeszti Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyének kérvényét, a kóbor czigányok telepitése tárgyában.

Hertelendy Ferencz felhivja a kormány figyelmét e kérvényre. A kóbor czigányok jelenlegi szomoru állapotát ecseteli, hangsulyozza, hogy ezeket a kóbor czigányokat meg kell menteni a társadalomnak, ha kell erélyes intézkedések utján is, mert jelenleg a szegény népnek valóságos réme a kóbor czigány.

Szederkényi Nándor: Ez a kérdés nem mai keletü és századok előtt már rendszabályokat bocsátottak ki a kóbor czigányok ellen. Ezek a rendeletek igen érdekesek. Egy rendelet szerint a czigány gyermeket 2 éves kortól 8 éves korig az állam elkobozta, az egyes vármegyék felnevelték abban a hitben, hogy igy megszoktatják a gyermekeket a rendes élethez, de ez semmit sem használt. A czigányok ma is csak olyan állapotban vannak, mint a századok előtt. Az állapotok ma már türhetetlenek. Erélyes rendeleteket sürget közigazgatási és rendőri uton.

Széll Kálmán: Ez egy szerencsétlen kérdés, melyet eddig, csak mint veszélyes kérdést tárgyaltak, de megoldási módot nem ajánl senki, mert a proponáltak nem vezetnek czélhoz és a kérdést nem oldják meg. Elismeri, hogy ez országos kérdés és valóságos botrány, hogy ez igy van, de eddig nem sikerült őket letelepiteni.

Az erre irányuló kisérletek mind meghiusultak. De ő keresni fogja a megoldást, még pedig a lehető legrövidebb idő alatt. A külföldön is hasonlóképpen vannak a kóbor czigányokkal.

Szederkényi Nándor: Ö rámutatott az orvosságra, közigazgatási uton kell őket megrendszabályozni.

Széll Kálmán: De hogyan?

Szederkényi Nándor: Meg kell őket akasztani vándorlásaikban, le kell őket egy helyre kötni.

Széll Kálmán miniszterelnök bevallja, hogy eddig nem talált módot a kérdés megoldására.

Szederkényi Nándor biztositja a kormányelnököt ha az ő kezében van a kormányhatalom, akkor ő három év alatt megoldja a kérdést.

Kubik Béla már többször hallotta a miniszterelnököt, hogy e kérdésről beszélt, neki kötelessége a kérdést megoldani.

---

talán szenvedek. Magad is jól tudod, hogy csak veled lehetek boldog. Értetted, rossz fiu? Várok, mert ***nekem*** tetszik! Punktum! Várok, ameddig kell, ha még oly soká lesz is.

Te csak veregeed a nagybácsidat, amig fölmelegszik. Édes lelkem, szeretlek.

Nellie.

(Coynless Frederick levele Londonból, a falun élő Constant Nellie kisasszonyhoz.)

18—. május 9.

Angyal! — A nagybácsim megint azt mondta: »Persze, hogy megteszem a kivánságodat! hogyne tenném?!« — de azért biztosra veszem, hogy ez is csak olyan puszta szó marad, amilyen a többi volt. Inkább ne volna ilyen barátságos, amilyen, csak tenne már valamit! Folyton a nagyfejüekkel van; bármelyikük bedughatna valami jó kis állásba, de az öreg még a fülét se mozgatja. Ha kinn vagyok az ajtón, azt is elfelejti, hogy élek.

Azonban támadt nekem egy gondolatom, már meg is beszéltem Georginával. Neked nem igen lesz inyedre, de én ismerem az emberemet, hát tudom, hogy a gondolat jó. Ha az öreg abban a véleményben lenne, hogy leánya szeret engem — például, hogy Georgina minden áron a feleségem akar lenni — akkor eleinte prüszkölne ugyan egy keveset, de azután komolyan gondoskodnék rólam. Ez bizonyos, mint a halál.

Kezded már érteni, angyalom? Az én gondolatom tudniillik abban áll, hogy elhitetjük az öreggel, hogy ugy titokban eljegyeztük magunkat egymásnak: Georgina szivesen mozditja elő a tervecskémet. Sokszor panaszkodtam előtte, hogy ha nagybátyám azt hinné, hogy ő is érdekelve van csekély személyiségemben akkor bizonyosan segitene rajtam, hisz' lám, a vejének is mily kitünő állást szerzett. Georgina belátta, hogy igazam van és azután . . . hogy volt, hogy nem volt, azt már magam se tudom, de elég az hozzá: e terv egyszerre csak megszületett.

No, angyalkám, mit szólsz hozzá? Ugy állapodtunk meg, hogy először is Georgina fog nyilatkozni az atyja előtt. Ma este megmondja neki, hogy az »élete boldogsága« én rajtam nyugszik. Ebből patália lesz, az bizonyos; de hát Georgina nem hiába elkényeztetett gyermek, az öreg utoljára is nem tagad meg tőle semmit. Erőlködni fog az érdekemben, de ha már benn ülök »valamin«, akkor aztán könnyen tisztázhatjuk az állapotot. A felől biztos lehetsz, hogy a becsapást nem fogja valami tul-ágosan bánni, mert hisz' én nem a legkivánatosabb partie vagyok a leánya számára! sőt mindenesetre nagy megkönnyebbülést fog érezni magában. A további fejleményeket persze azonnal megirom; most pedig csókolja gyönyörü kék szemedet

Fred, a ki a tied mindhalálig.

(Ugyanazon ur levele ugyanazon kisasszonyhoz.)

18—. május 13.

Aranyos Nellikém! — Az első lépés megtörtént. Eddig csak ***dejeuner***-n voltam náluk, mely mindig olyan szálloda-szerű ebédet be nyomását tette reám. Tegnap estére azonban annak rendjemódja szerint meghivtak ***conversazione***-re, mi alatt családiasabb társas összejövetel értetik.

Georginával a lépcsőn találkoztam; azt sugta fülembe, hogy a papa elég jó képpel fogadta a hirt.

Egy amerikai hölgy is énekelt az estélyen és azt óhajtja kieszközölni, hogy a polgármester ur primadonnának protegálja be valami londoni szinházba. Az ének alatt beszéltem az öreggel; csakugyan elég jó képet vágott a dologhoz és azt mondta, hogy egyelőre még ne gondoljak esküvőre, hanem előbb iparkodjam az »irói tehetségemet« érvényesiteni, ami bizonyára sikerülni is fog. Addig is . . . talán valami állás a konzulátusnál, vagy mi? No, majd beszél Belshazzar lorddal; ismerem-e Belshazzar lordot? — nem én! Hát engedjem meg, hogy bemutasson neki. Természetesen megengedtem. A vén hunczut eddig még senkinek se mutatott be, a kivel érdemes lett volna megismerkedni. No de remélem, hogy addig sikerülni fog a dolog, amig az öregnek a polgármestersége tart.

Kérdeztem az öregtől, vajjon jegyeseknek tekinthetjük-e magunkat? Azt felelte hogy ». . . hát . . . hát kifogása ugyan nincs ellene, de egyelőre még ne tegyük nyilvánossá . . .« és ezt igen jókedvü képpel mondta. Magam is örülök, hogy titokban marad, mert ha gyürü-

Gabányi Miklós: A nagy czigányokat a katonasághoz be kell sorozni.

A ház ezután elfogadta a kérvényi bizottság inditványát, kiadják a belügyminiszternek.

A Bánffy miniszterium vád alá helyezése.

Forgách Antal gr. ismerteti a főváros polgársága egy részének kérvényét, mely Bánffy Dezső báró volt miniszterelnököt és kormányát az ország elárulásáért vád alá kéri helyezni. Az előadó inditványa, hogy helyezzék irattárba.

Rakovszky István: Kérjük a kérvény felolvasását.

Forgách gr. előadó felolvassa a hosszu kérvényt, ami jó félóra hosszat tart.

Molnár Jenő azt inditványozza, hogy ezt a kérvényt küldjék vissza az igazságügyi bizottságnak.

Széll Kálmán miniszterelnök ellenzi ezt.

Madarász József: Nem lehet az ilyen sulyos vádat ily hirtelen letárgyalni. Kéri, hogy halassza el a ház most e kérvény tárgyalását s tüzzön rá külön napot, hogy beható vizsgálat után vehessék tárgyalásra és napirendre tüzhessék. (Elénk helyeslés a néppárton és a szélsőbalon.)

Széll Kálmán: Nem lát semmi okot, hogy elhalasszák e tárgyat.

A többség elfogadja a ***kérvényi bizottság javaslatát*** s ***mind a két inditványt elveti.*** A baloldal ezt kiáltja a jobboldal felé:

— Hoch! Hoch!

Következett ezután a

tanitói nyugdijak módositására

irányuló kérvények tárgyalása.

Molnár János: Szintén tanitó volt sok ideig s kéri a házat, hogy *pártolólag* adják ki a kérvényt a miniszternek.

Trubinyi János méltánytalanságnak tartja a tanitók sanyaru helyzetét. Mire való megkülönböztetni az állami és felekezeti tanitókat s a nyugdij igény miért nincs egyenlő időhöz kötve.

A kántornak ezelőtt több jövedelme volt, mint a mellette müködő fő tanerőnek — ők látják egymás közt is a különbséget — legalább a szolgálati idő letelte után legyenek a nyugdijban egyformák.

A társadalom sokat követel a tanitótól, de eme követelmények teljesitésének anyagi eszközeiről nem gondoskodik senki. Sok helyütt a tanitó a legbotrányosabb helyzetben van.

Részletesen festi aztán a tanitók sanyaru helyzetét általában s elmondja, hogy a napszámos munkás többet keres a nap-nap után megfeszült szellemi és testi munkában sinylődő tanitónál.

Rendezni kell a tanitók nyugdiját, fizetését s módot kell nyujtani, hogy a tanitó ne legyen a társadalom mostoha gyermeke. 35 esztendeig iskolaport nyelni azt hiszi, nagyon elég.

Kéri a kultuszminisztert, vegye a tanitók ügyét orvoslás alá.

Barta Odön szintén kivánja a tanitói kar helyzetének javitását. A függetlenségi párt mindig támogatta ezt az ügyet, de a kormány soha sem vette azt lelkiismeretére. Kötelessége az államnak megadni az eszközöket, hogy a tanitó nemes és fontos hivatása mellett ne éljen nyomoruságban. A nyugdij ügyében jogosan tarthat reményt a tanitói kar. Emellett a kérdés mellett pártkülönbség nélkül kell állást foglalni. (Helyeslés a szélsőbalon és a néppárton.)

Rátkay László: Trubinyi képviselőnek válaszolja, hogy nemcsak a katholikus tanitók vannak ilyen szomoru helyzetben. Nem tartja megnyugtatónak, hogy az ügyben beérkezett kérvényt egyszerüen kiadják a közoktatásügyi miniszternek. Ha igy adják ki, biztos benne, hogy jövőre ujra csak igy fogják tárgyalni ezt a kérdést. A képviselőház utasitásokat kell hogy adjon a miniszternek. (Helyeslés).

Szczitovszky János szintén hozzászól a kérdéshez és hiszi, hogy a fontos ügyben a kultuszminiszter megteszi a kellő megnyugtató intézkedéseket.

Wlassics miniszter beszéde.

Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter: A házban mindenki odaadással csügg a magyar tanitók helyzetének javitásán. Nem akarja felsorolni, mi mindent tett már eddig is a tanitók ügyéért.

Az állami tisztviselők fizetésének javitásánál a tanitók is be fognak vonatni. 7—8 ezerre megy a fizetés kedvezményben részesülő felekezeti tanitók száma eddig is. A 15 krajczáros adóval már a nyugdijtörvénynél végzett.

Rövid idő alatt kötelességének tartja, hogy a nyugdijtörvény reviziójára nézve törvényjavaslatot nyujtson be. Maga a kérvény öt pontban foglalja össze a kivánságokat. Iparkodni fog minden méltányos érdeket kielégiteni. A kérvény azonban néhol sokat kiván. A nyugdijban nem lehet minden tanitó egyforma, mert minden nyugdij a fizetési összeg szerint igazodik.

A kántori javadalmaknak a fizetési összegbe való beszámitása felől gondoskodni fog. A tanitók szolgálati idejére nézve megfontolásra van szükség s maga részéről is méltányosnak tartja a szolgálati idő reduktióját.

Kéri a kérvényt egyszerüen kiadni a kultuszminiszternek.

Forgách Antal gróf előadó czáfolja Molnár és Trubinyi szavait, hogy igenis komolyan foglalkozott a kérvényi bizottság az ügygyel.

Molnár János: En nem mondtam az ellenkezőjét!

Nagy zaj, felkiáltások. Forgách elál a szótól.

Elnök a szavazást elrendeli.

Rátkay meg van elégedve a miniszter válaszával és visszavonja az ő javaslatát.

Öt percz szünet.

Szünet után:

névszerinti szavazás *Molnár* János és a kérvényi bizottság javaslata felett; a kérvényi bizottság javaslatát szótöbbséggel elfogadták.

Plósz Sándor igazságügyminiszter ma felelt Barta Odön azon interpellácziójára, hogy a kuria a peticzionált mandátumok dolgában ő Felsége a király nevében itél. Kijelenti, hogy a törvényben nincs preczizirozva, hogy a kuria mint állambiróság kinek nevében itéljen, de csak a király nevében itélhet.

Barta Odön nem veszi tudomásul a választ. Közjogi sérelmet lát abban, hogy a képviselő felett a király itélkezik. Hol van akkor a képviselő függetlensége?

Plósz Sándor válaszolt még s a képviselőház többsége az interpelláczióra adott választ tudomásul vette.

Végül következtek az

---

váltásra kerül a dolog, igazán nem tudtam volna mit csinálni!

Aranyos Nellikém, már most csak arra kérlek, ne lásd oly szomoru szinben ezt a dolgot, hiszen csak komédia! Jól fog végződni minden, már hallom is, amint beharangoznak az esküvőnkre. Georgina kijelentette, hogy mindent megtesz értem és nem nyugszik, amig férj és feleség nem lesz belőlünk. Ebben a leányban valóságos szinésznő veszett el; sose hittem volna, mi minden lappang benne! — Csókol

Fred.

(Ugyanazon ur levele ugyanazon kisasszonyhoz.)

18—. junius 7.

Edes, egyetlen leánykám! — Panaszkodol, hogy nagyon elsietem a leveleimet és keveset irok; pedig ha tudnád, hogy milyen sok a dolgom! . . . Valósággal ott éle' a Mansion House-ban és nagyon kevés időm marad, amit magaménak mondhatnék.

Igen, kedvesem, igen: szinlelnem kell a nagybátyám előtt, hogy szerelmes vagyok a leányába. De hát hiába, nem megy másképp! Minél nagyobb szenvedélyt mutatok Georgina iránt, annál könnyebben tudom mozgásba hozni a lomha papáját, hogy mindent elkövessen, a mi kettőnk egyesüléséhez vezet.

Nellikém, ne okoskodjál. Igaz, hogy most többet vagyok Georginával, mint azelőtt, de ez mind csak a te érdekedben történik. Biztosra veszem, hogyha megismered, magad is meg fogod szeretni.

Még semmi határozott dologról nincs szó, de már mindenféle jó kilátás van a levegőben. Persze hogy mindenről pontosan értesiteni foglak. Maradok, a ki voltam:

Fred.

(Coynless Frederick levele Pursang Georgina kisasszonyhoz, Mansion House, London.)

18—. julius 10.

Nem is tudom, hogyan szólitsam meg; azt se tudom, mit beszéljek, ha megint találkozunk! Ugy éreztem magamat ***akkor***, mint akinek megszakad a szive. Pedig látnom . . . előre tudnom kellett, hogy ez lesz a vége. Georgina! . . . óh! az a csók! . . . nem tudom meg nem történtté tenni, de nem is akarom! Minden szó igaz, amit mondtam. Megszerettem magát és most őrülten szeretem.

Szerettem azt a leányt . . . évekkel ezelőtt. valamikor. Régen volt, elmult. Köszönöm magának, hogy szemeimet felnyitotta s tévedéseimet megmutatta, ámbár önkénytelenül tette. Maga rettenetes zavarba jött, amikor megcsókoltam, de ha elfogódottsága nem is jelentene annyit, amennyit remélni merek, még akkor is köszönöm, hogy a helyes utra téritett.

Irjon csak egy szót, akar-e még látni ebben az életben . . . csak egy szót, hogy remélhetek-e? Ha azt a szót megkapom, azonnal mindent megirok Constant kisasszonynak; kétségben hagyni őt nem lenne tisztességes. Akit Georgina szeret, az ellen ne legyen kifogása senkinek.

Mondjon »igen«-t, és én a legboldogabb ember vagyok e földön.

Fred.

(Kivonat a »City Press«-ből.)

Tegnap este fényes estély volt a Mansion House-ban. A polgármester ezen az estélyen hozta nyilvánosságra, hogy leánya jegyet váltott az unokatestvérével, Coynless Frederick urral. Pursang kisasszony szépsége és kedvessége mindenkit meghóditott . . . stb . . . stb . . .

———

Tulhalmozott raktár miatt, az összes raktáron levő áruk leszállitott árban adatnak el Fábry testvérek áruházában, Nagyvárad, Olaszi Fő-utcza.

Telefon szám 76.

Eladásra kerülnek: 3000 darab Férfi ing, 2000 darab Kalap és Sapka, 5000 pár Női, Férfi és Gyermek bőr és posztó czipők, nagymennyiségü Keztyük, Harisnyák, Téli alsó ingek, Nadrágok, Gyermek Trikók, Barchetek, Bélésáruk, Flanell és Plüsch Takarók, Pokróczok stb. stb.

Női Trikó Blousok, Szoknyák, Hárasz és Posztó kendők. Fél árban.

Teljes tisztelettel 282 5—9

Fábry testvérek.

Interpellácziók.

I.

Mit szándékozik a kereskedelemügyi miniszter ur tenni, hogy az államvasuti tisztviselők és alkalmazottak fizetésének rendezése a közel jövőben kielégitő megoldásra jusson ?

Beadja:
Heltai Ferencz,
képviselő.

Hegedüs Sándor válaszában kifejti, hogy a vasutasok kérelme iránt méltányos. Akar is segiteni rajtuk, bár helyzetük nem oly sanyaru, mint feltüntetik. Helyesli, hogy az államvasutak igazgatósága megakadályozta a gyüléseket, mert egy csoport valóságos sztrájkkal fenyegetett, — amit nem lehet türni, már a közönség érdekében sem. (Helyeslés.) Ezután is jóakarólag figyelmeztetni fogja a tisztviselőket, mert jóindulattal van irántuk. Nincs okuk a nyugtalanságra. Annak idején megteszi a szükséges intézkedéseket, de ellenségük az, aki ily lépésekre rábeszéli őket.

A választ a ház többsége tudomásul vette.

II.

Interpellácziő

a t. kereskedelemügyi és a t. pénzügyminiszter urakhoz:

Az 1895. évi VII. t.-czikk megszabván a székelyföldi vasutak kiépitését államköltségen és csekélymennyiségü érdekeltségi hozzájárulással. A Ghymes, csikszereda, sepsi-szentgyörgyi szakasz kiépitése után megbizta a kereskedelemügyi kormányt, hogy kellő időben terjeszszen javaslatot be a többi vonalszakasz kiépitésére. Tekintettel az 1891. XL. törvényczikkre, a romániai csatlakozásokkal kontemplált czélokra, tekintettel a Székelyföld, különösen Csikmegye és Maros-Tordamegye nagyobb részének teljes ipari és kereskedelmi pangására, a gazdasági viszonyok, a természet mostohasága következtében amugy is nehezek lévén, tekintettel a Székelyföldnek a kivándorlásban is nyilvánuló elszegényedésére, nem találja-e a t. kereskedelemügyi miniszter ur, a t. pénzügyminiszter urral egyetemben eljöttnek azt a kellő időt, amelyet a fentidézett törvényczikk megjelölt ? S szándékozik-e a legközelebbi jövőben a nevezett törvényczikkek értelmében a székelyföldi vasutak végleges kiépitésére javaslatot adni be. Beadja:

Bedőházy János,
képviselő.

Megtámadott nemzetiségi mandátum.

Rohonczy Gedeont, a török-becsei kerületből, melynek 23 éven keresztül volt képviselője, kituktatta az utolsó választások alkalmával dr. Pavlovits Lyubomir orvos. Az uj képviselőt *szerb nemzetiségi programm* alapján választották meg a kerület nagyszámu szerb lakosai. Hogy minő féktelen izgatással ért czélt dr. Pavlovits, kitünt annak a peticziónak tárgyalásán, melyet a magyar választók beadtak s amelylyel tegnap foglalkozott a kuria.

Urbán Pál és társai éltek a támadás jogával, előadva, hogy dr. Pavlovits csakis az uri osztály és a magyarság ellen való hallatlan izgatással volt képes néhány szónyi többségre szert tenni. A választási mozgalmak alatt és kortesutján valóságos nemzetiségi harczot szitott, amely végkép feldulta a kerület békéjét, amely pedig 23 év óta, amióta Rohonczy birta a mandátumot, példás volt. A peticzió tárgyalását az érdeklődők igen nagy száma hallgatta, sokan voltak jelen a kerület választói közzül is. Az itélőtanácsban *Paiss* Andor kuriai tanácselnök elnököl, az előadó Zachár Emil kuriai biró volt, szavazók: Ádám András, Beck Hugó, és Fittler Imre, pótbiró Bene Kálmán, jegyző dr. Kéler István. A támadó Rohonczy-választók nevében dr. Mittelmann Nándor törökbecsei ügyvéd jelent meg, a választás védőjeként dr. Tetétleni Armin szerepelt.

Paiss elnök, megnyitván az ülést, fölhivta a védőt, hogy tegye meg a kérvényre esetleges alaki kifogásait.

Védő: Alaki kifogásaim nincsenek.

— Akkor a kérvényezők képviselőjeé a szó.

Hogy lett képviselő Pavlovits ?

Dr. *Mittelmann* nyugodt és meggyőző hangon teszi meg előterjesztését. A Törökbecsei kerületben évtizedek óta a béke honolt, de a mostani választás óta a legféktelenebbül dul a nemzetiségi harcz. A szerbek gyülölködéssel, mint idegenek, tekintenek mindenre, a mi magyar. Oka ennek a megválasztott képviselő, dr. Pavlovits. Ő hintette el az áldatlan gyülölködés magvát, mert folyvást izgatott. Jellemző példa, hogy a mikor kortesutra kelt, sehol vele a magyar nemzeti szinü zászlót látni nem lehetett. Ellenben programmbeszédét szerb nemzeti zászló alatt mondotta el s azt hatósági felszólitásra sem akarta eltávolitani. Erre tanukat nevez meg. De szóval is izgatott beodrai programmbeszédében, a mennyiben megtagadva a magyar nemzet politikai egységét, nem a magyar őseiről beszélt, hanem a szerb ősök dicsőségéről. És fölkiáltott:

— Hol van most, kedves testvéreim a mi szabadságunk! A szerb nemzet el van nyomva, a szerb nemzet keservesen sóhajt elnyomatása miatt. Nyakunkba akasztották a jármot, meg akarnak fosztani nyelvünktől és vallásunktól.

Beszédeiben dr. Pavlovits ugy beszélt mindig, mintha ez a haza nem a magyaroké, de a szerbeké lenne. Izgatott a magyar állam egysége, területi épsége ellen s jobb tudomása ellenére felkorbácsolta annak a népnek szenvedélyét, a mely — jól tudta — olyan nagyon ragaszkodik éppen a nyelvéhez és vallásához. Szóval semmitől sem riadt vissza, csakhogy képviselővé lehessen. Mondta a többek közt azt is, hogy ez a föld előbb volt a szerbeké, előbb áztatta a szerb nép vére. A beszéd e passzusára megnevez három tanut.

Felhozza még a támadókat képviselő ügyvéd, hogy Pavlovits a kumáni és medenczei programmbeszédeiben az adórendszer megváltoztatását is igérte, igy szólva:

— Ti fizettek, kedves véreim, minden adót, az urak semmit.

Azután Beodrán, a mit szintén tanuk bizonyitanak, igy merészelt felkiáltani:

— Mi, szerbek, egy eltévedt nép vagyunk. A magyart segiti a királya, a németet császárja. — *A mi egyedüli reménységünk az orosz czár!*

Rohonczy Gedeont, mikor Kumánban programmbeszédet akart tartani, a szerbek nem engedték szóhoz jutni, sőt annyira mentek, hogy *négy nemzeti szinü zászlóját a fölizgatott szerbek darabokra tépték.* Magának Rohonczynak a községház udvarába kellett menekülni. A választások óta pedig valósággal megvadultak a kerületbeli szerbek, bojkottálnak mindenkit, a ki Rohonczysta volt s a kerületbe százával, *ezrével jön az orosz czár és a szerb király arczképe*, aztán a Miletics képe. Az eredmény mutatja, hogy csakugyan történt izgatás s igy várja a kerület népe, hogy a kuria megsemmisiti a választást s egyuttal Pavlovitsnak a szenvedő és cselekvő választójogát is felfüggeszti öt évre.

A védelem.

A *választásvédő* arra való tekintettel, hogy itt jogi kérdésről lesz szé, helytelennek tartja a hangulatkeltést. Ellenfele lázitó és izgatóként mutatta be dr. Pavlovits képviselőt. A mikor ő mégis védeni fogja őt, illetőleg a megválasztatását, azt hiszi hazafias missziót teljesit. Nem lehet kifogásolni, ha egy nemzetiségi férfiu a parlamentbe kivánkozik, hogy alkotmányos uton adhasson hangot a sérelmeinek. A zászlókra válasza ez: Pavlovits szegény, falusi orvos, a kinek pénze nincs. Nem tartozik s nem is tehette tehát, hogy ő zászlókat vegyen a választóinak. Az a szerb zászló pedig nem szerb volt s különben is egy apró gyerek tartotta kezében. Nem volt pedig a zászló szerb azért, mert kék-fehér-piros volt, holott a piros-kék-fehér a szerb szin. De ismétli, a zászló egy gyermek kezében volt, a kinek az öregapja adta azt s a ki »bőgött« volna, ha ismét elveszik tőle. A védő reflektál ezután a többi vádakra is.

Az itélet.

Budapest, decz. 7. (Saját tud. táv.) Ma hozott itéletet a Curia *Pavlovits* mandátuma tárgyában, mely szerint a peticzionálókat visszautasitotta és 500 korona birság lefizetésére kötelezte.

A pragmatica sanctio.

Széll Kálmán miniszterelnök szerdai parlamenti beszédében, a mikor a trónörökös házasságáról szóló törvény dolgában válaszolt, a 1723-iki pragmatica sanctióra hivatkozott.

Ebből a hivatkozásból aznap délután a Nemzeti Kaszinó nyilvános étkezőtermében érdekes közjogi vita fejlődött. Egyik kiváló ellenzéki politikusunk vitte a szót:

— Mi magyarok — ugymond — a pragmatica sanctiót nem ismerhetjnk el, arra mint törvényre nem hivatkozhatunk. A pragmatica sanctióról Magyarországon csaknem minden politizáló ember beszél, de keresni kell azt, a kinek arról tiszta fogalma volna. A pragmatica sanctiót *talán maga Deák Ferencz sem látta soha.* Magán munkákban, nyilvános könyvtárakban, törvényhatóságok levéltárában, a hol pedig minden törvényt bizonyos hiteles alakban őriznek, fel nem található.

Eddig Magyarországban csak egy férfiut ismerek, kit ki nem kért engedelme nélkül meg nem nevezhetek, ki a pragmatica sanctiót látta és ezt sem eredetben, hanem olasz forditásban, melyet több külföldi levéltárban való kutatás után a velenczei Bibliotheka Marciánóban talált föl és onnét vett ki másolatban.

Majd igy folytatta:

Az 1861. évi országgyülés tartama alatt egy magyarul jól tudó angol tartózkodott Pesten és nagy érdeklődéssel kisérte az országgyülés folyamát. Deák beszédei különösen megtetszettek neki. Angolra forditotta, hazájába vitte és ott terjesztette. Egyszer ezek a beszédek egy angol ügyvéd kezébe kerültek és ez a következő megjegyzést tette:

»Szépek ugyan ezek a beszédek, de csak ugy érthetők meg teljesen és csak ugy méltányolhatók, ha az a pragmatica sanctio, melyre annyiszor történik hivatkozás, hozzájuk volna nyomva. E nélkül a beszédek semmit sem érnek«.

Az angol azután megint eljött Magyarországba és itt a közügyekbe beavatott körökben kérdezősködött a pragmatica sanctio után, de senki sem tudta azt előmutatni. Egy némelyik pedig csak annyit mondhatott róla, hogy az ott van az 1723. évi I. és II-ik törvényczikkben.

Ha ezt a két törvényczikket megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy igaz, hogy ebben a törvényczikkekben bennfoglaltatik az osztrák uralkodóház női ágára is kiterjeszkedő örökösödési rend, melyet a pragmatika sanctio megállapitott és igaz, hogy erre a király által megállapitott rendre az idézett törvény hetedik szakaszában történik hivatkozás, de azért sem

ez a törvényt pragmatica sanctiónak nevezni, sem azt állitani nem lehet, hogy ezt a törvényt a pragmatica sanctió elfogadta. Az a kifejezés, hogy: pragmatica sanctió a hivatkozott 1723. évi I. és II-ik törvényczikkben elő sem fordul.

A pragmatica sanctio nem egyébb, mint az uralkodóház tagjai között létesitett és igy csak ezeket kötelező családi intézkedés, szerződés, mely a trónöröklési uralkodási rendet megállapitja és melynek megtartására a család tagjai ünnepélyes esküvel kötelezték magukat, és melyet azután az uralkodó családtag rendelvény alakjában mint öröklési szabályzatot kiadott.

Ez az okirat neveztetett pragmatica sanctiónak. Ilyen családi öröklési szerződéseket már 1723. előtt is alkottak és ezek közül az elsőt 1549. november 4-én. A VI-ik Károly császár pragmatica sanctiója 1724. deczember 6-án kelt Bécsben. Természetes tehát, hogy az 1723. évi I-ső és második törvényczikket előbb alkották meg; mintsem a pragmatica sanctio keletkezett és igy sem az 1723. évi I-ső és II-ik törvényczikk pragmatica sanctiót nem képez, sem azt el nem fogadhatta.

UJDONSAGOK.

—

Az »Erzsébet« árvaház zászlószentelése.

Az emberszeretet virágából fakadt egyik leghumánusabb egyesületünk, a biharmegyei és nagyváradi nőegylet »Erzsébet leányárvaháza« magasztos ünnepet ül ma.

Diszes zászlót készittetett, a melyet ma áldat meg, hogy jelképe legyen annak a sok jótékonyságnak, a melyet eddig, egy negyedszázados multban tett s szimboluma annak a szeretetnek, a mely a késő századokig biztositja ezen Istentől is áldott intézménynek gyarapodását, fejlődését.

A zászlószentelési ünnepély, a melyen Nagyvárad előkelő közönsége lesz jelen, reggel 9 órakor kezdődik a székesegyházban, ünnepélyes szent misével.

A zászlószentelést *Vinkler* József vál. püspök végzi.

Utánna a szegbeverés következik.

Az első szeget minden jó kutforrásának és alapjának, Istennek nevében ütik be.

Utánna a bibornok nevében *Fetser* Antal apátkanonok teljesiti a szegbeverést, majd *Vinkler* József v. püspök, nagyprépost és a káptalan tagjai verik be a zászlórudba a szeget s ezzel a templomban véget ér az ünnepély s átvonulnak az árvaház épületébe.

Az ünnepély többi része itt folyik le.

*

A zászlóanyai tisztet tudvalevőleg özv. báró *Gerliczy* Félixné urnő közbenjárására *Mária Valéria* kir. herczegnő fogadta el.

Ő Fensége tegnap a következő táviratot intézte udvarhölgye által a nőegylet elnöknőjéhez:

»Ő Fensége *Mária Valéria* főherczegnő legkegyesebb és bensőbb üdvözletét küldi és Isten áldását kéri a holnapi szent ünnephez. Gróf *Korniss* Miklósné.«

—

Az ujvárosi szabadelvüpártiak ülése.

Megirtuk, hogy a városatya választásnál az ujvárosi bizottság lőtte a legnagyobb bakkot a választási lista összeállitásánál. A párthoz tartozó választók zugnak, elégedetlenkednek.

Ez az elégedetlenkedés kitört a között a 25-ös intéző bizottság tagjai között is, akik tegnap este diszitették a Csarnok termét.

A tanácskozásról nem hozunk referádát, mert az egyszerüen lehetetlen. Az összegyült 25 választónak legalább is ötven véleménye volt a »hivatalos« listára vonatkozólag.

Mikor már Ujvárost felosztották öt kerületre maguk között s a teendőkkel is tisztában voltak, az egyik választó rájött, hogy tulajdonképen egyetlen iparos és kereskedő sincs a listában.

Ezt a kis konsternácziót *Gábel* Jakab volt képviselő-aspiráns felszólalása hütötte le. A listát ő sem helyesli, de a pártegység szempontjából elfogadja. Kifejezte még a gyengébbek kedvéért azt is, hogy a listán az utolsó perczben is lehet változtatni.

Nesze neked pártegység!

*

Szerdától kezdve különben a párt vezetősége permanencziában lesz. Lesz elég idejük ujabb és ujabb »megállapodásra« jutni.

—

Katholikus Szabad Liczeum.

Majdnem minden nagyobb városnak van már Szabad Liczeuma, mely feladatául tekinti a tudományok népszerü terjesztését és megkedveltetését széles körökkel. Nagyváradon is fölmerült az eszme többször és mindannyiszor el is sülyedt a feledés tengerébe.

Most a Katholikus Kör vette kezébe az ügy zászlaját. Támaszkodva arra a magas intelligenczáju közönségre, mely a kör tavalyi ünnepélyeinek fényes sikerét biztositotta, bizton reméli, hogy sikerülni fog a Szabad Liczeumot Nagyváradon állandósitania. Az előadások egész sorozata van már tervbe véve s az előadók személyisége kezeskedik róla, hogy valamennyi meg fogja nyerni a közönség tetszését. Szellemes, általánosan érthető és mégis tudományos előadások, megnyitásul és berekesztésül, esetleg közben is egy-egy fényes irodalmi matinéval vagy estélylyel — olyan programm ez, a mely bizonynyal meg fogja hóditani Nagyvárad intelligens közönségét.

Számit is a kör a közönség nagyszabásu támogatására s mivel tavaly is a kör helyisége szüknek bizonyult valamennyi ünnepélynél: az idén elhatározták, hogy ünnepélyeiket a főgimnázium hatalmas disztermében tartják meg, melyet az igazgató szives előzékenységgel bocsátott előre is a kör rendelkezésére.

Az előadásokat a kör ki fogja nyomatni s végül kötetbe egyesitve, mint a Katholikus Kör almanachját fogja a tagok közt tagsági illetményként évente kiosztani.

Az első ünnepélyt mához egy hétre, f. hó 15-én d. e. 11 órakor tartják meg a főgimnázium disztermében. Az matinéra a következő meghivót bocsátották ki:

A Nagyváradi Kath. Kör a kebelében tartandó katholikus szabad liczeumi előadások megnyitásául *1901. deczember 15-én d. e. 11 órakor* a prem. r. kath. főgimnázium disztermében *Székely* Irén urhölgy, az *Orsolya-zárda* tanitónőjelöltjei, dr. *Margalits* Ede, *Pálffy* Béla és dr. *Krüger* Aladár közreműködésével *matinét* rendez, melyre kivül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghivja Az elnökség. Jelen meghivó belépti jegyül is szolgál s kivánatra felmutatandó.

A meghivók szétküldése folyamatban van. Tekintve, hogy rövid idő alatt igen sok meghivót kell expediálni, tévedések könnyen fordulhathak elő. Kéreti tehát az elnökség mindazokat, a kik meghivót tévedés folytán nem kapnának, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek czimüket lapunk szerkesztőségének tudomására hozni.

—

A Rózsa-Kubinyi ügy.

— Saját tudósitónktól. —

Budapest, decz. 7.

A Vázsonyi-Szüllő affér nagy hullámokat vert a társadalom minden rétegében. A lapok ugyszólván kivétel nélkül foglalkoznak az esettel s nagy rokonszenvvel kisérik Vázsonyi Vilmosnak párbaj ellenes magatartását.

A Vázsonyi-Szüllő-ügy a tegnap közölt két levéllel befejezést nyert ugyan, de ez ügyből uj lovagias affér keletkezett dr. *Rózsa* Vilmos ügyvéd, Vázsonyi egyik segéde és *Kubinyi* Géza országgyülési képviselő között, a ki viszont Szüllőnek volt segédje. A Vázsonyi-ügy tárgyalása folyamán ugyanis Kubinyi olyan megjegyzést tett Vázsonyi Vilmosra, a dr. mit Rózsa nem hagyhatott megtorlás nélkül.

Még tegnap délután felkérte *Vészi* József képviselőt és dr. *Baracs* Marcel ügyvédet, hogy nevében elégtételt kérjenek *Kubinyi* Gézától, a ki a maga részéről *Rozenberg* Gyulát és *Szentiványi* Árpád képviselőt nevezte meg segédeiül.

A segédek délelőtt tizenegy órakor találkoztak a képviselőház egyik külön termében.

Közel egy óra hosszat folyt a tárgyalás a segédek között, a mikor azzal szakitották meg, hogy további felvilágositást kérnek megbizóiktól.

A segédek hir szerint a délután folyamán ujból összeültek, de már most valószinü, hogy az ügyet *békés uton* intézik el.

———

TAJÉKOZTATO.

Deczember 8. A nőegylet zászlószentelése.
Deczember 9. A jogakadémiai ifjuság hangversenye a Szacsvay-szoborra a Csarnokban.
Deczember 15. Városatyák választása.
Deczember 18. Megyegyülés.
Február 8. Katholikus kör bálja.

—

* **Boldogasszony fogantatása.** Ma üli emlékét a róm. kath. anyaszentegyház annak, hogy az Isten megóvta az eredeti bün szeplőjétől Máriát, kitől az Isten fia emberi testet vett. Ma 47 éve hirdette ki IX. Pius pápa a szeplőtelen fogantatás hitágazatát, mely mindenkor hitét képezte a kath. anyeszentegyháznak. A templomokban mindenütt kiváló buzgósággal ülik meg az ünnepet. Ezen kivül a székesegyházban a nőegylet uj Erzsébet zászlójának a megáldása lesz, V.-Velenczén pedig templomünnep. Mindkettőről más helyen is megemlékezünk. A helybeli *főgimnázium* énekara ma délelőtt a *premontreiek* templomában 11½ órakor tartandó szent misén szüz Mária tiszteletére egy 4 szólamu Mária ének előadásával müködik közre. Az énekkart *Szmetka* L. Ödön premontrei r. tanár fogja vezetni.

* **A kultuszminiszteriumból.** A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. Makay Béla és dr. legifjabb Szász Károly miniszteri titkároknak az osztálytanácsosi czimet és jelleget adományozta.

* **Bizottsági ülések.** A város *nyugdijbizottsága* e hó 10-én délután 3 órakor ülést tart. A város központi *választmánya* e hó 14-én délután 3 órakor ülést tart, melyen az 1902. évre érvényes választók névjegyzékét állapitják meg.

* **Búcsu V.-Velenczén.** A v.-velenczei r. kath. templomban ma, Mária fogantatása ünnepén van a templombúcsu, melyre még a közeli Szőllős és Fugyi-Vásárhely helységekből is megjelen a hivők sokasága. Az ünnepélyes szent misét dr. *Szemethy* Géza pápai kamarás, bibornoki titkár fogja tartani, mig a szent beszédet *Halász* Gyula papnöveldei lelkiigazgató tartja. Ugyanitt emlitjük meg, hogy az *Orsolya-zárda* templomában is ünnepélyes szent mise lesz, melyet *Palotay* László praelatus, kanonok fog tartani.

* **Uj tanfelügyelő.** A vallás és közoktatásügyi miniszter a szebenvármegyei kir. vármegyei tankerület önálló vezetésére dr. *Vértessy* Gyulát, az ismert nevü kitünő irót rendelte ki.

* **Fölirat a városi adókért.** Nagyvárad város tanácsa feliratot intéz a kereskedelmi miniszterhez, melyben arra kéri, hogy mondja ki, mikép birói árverések alkalmával az utadó és vizdijak előnyös tételek gyanánt szerepeljenek. Eddig ugyanis birói árveréseknél ezt a két adónemet nem tekintette a bíróság egyenlőnek az állami és városi adóval, a miből a városra hátrány származott. A tanács egyébként elhatározta, hogy ezeknek az adóknak a behajtására külön végrehajtót alkalmaz.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. itélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe *Szeberényi* Gyula díjtalan joggyakornokot ideiglenes minőségü dijas joggyakornokká nevezte ki.

* **Párbajellenes mozgalom Nagyváradon.** Kezdenek az emberek gondolkozni. Ujabban annyi áldozatot szed a párbaj, hogy a sok kiomlott vér fölkiált az égre s fölkiált az emberek eszéhez is. Kezdik belátni, hogy ha a bőrön lyukat vágnak vagy lőnek, azzal a becsületen esett folytonossági hiány nem lesz befoltozva. Arról gondolkozik a társadalom komolyabb része, hogyan lehetne a párbajok szülőokait, a becsületsértéseket ha nem is megszüntetni, de legalább számban korlátozni? Erre csak egy mód van: a becsületsértéseket drákói szigorral megtorolni. Igy fog a becsületsértés szigoru megbüntetéséből a párbaj megszünése következni. Nagyváradon is sok hive van ennek a mozgalomnak s ezek ma d. u. 3 órakor a Fekete Sas disztermében gyülést tartanak. A mozgalom ujságirók köréből pattant ki, de ma már társadalmunk széles körei lélkesedéssel csatlakoznak hozzá. Elnökül *Pallay* Lajost fogják megválasztani s ugy hirlik, beszédet fog mondani a párbaj ellen dr. *Várady* Zsigmond s még több kiváló szónok. Inditványozni fogják végül, hogy a törvényhatóság irjon fel a kormányhoz és a képviselőházhoz olyan törvény alkotásáért, a mely a becsületsértéseket szigoruan büntesse.

* **Uj doktor.** *Istvánffy* István városi első aljegyző a napokban tette le kiváló sikerrel a szigorlatot a budapesti egyetemen. Ünnepies avatása a jövő szombaton lesz.

* **A jogász hangverseny.** A holnap este fél 6 órakor kezdődő jogász hangverseny iránt széles körben nagy az érdeklődés. Nemcsak, hogy a meghivók szétküldése iránti megkeresések még mindig érkeznek, de már a jegyek nagy része is elfogyott, nem egy helyt szép felülfizetéssel. Közönségünknek egy valóban élvezetes estében lesz részük, mit biztosit az élvezetes müsor, meg a buzgó rendezőség agitálása. A rendezőség nevében felkérettünk annak közlésére, hogy az esteli jegyváltásnál előállható esetleges torlódások kikerülése végett sziveskedjék a közönség jegyeit vagy a *Fábry* testvérek vagy a *Czillér* Imre cégnél megváltani.

* **Gerliczyné unokái Szegeden.** Ritka érdekes hangversenyben fog gyönyörködni e hó 8-án, meg a következő vasárnap a szegedi közönség. Ott lesz *Fejérváry* báró honvédelmi miniszter is, aki pusztán azért megy le erre a szórakozásra, mert két bájos fiatal unokája, a két *Gerliczy-baronesz* is játszani fog itt a jótékonyság érdekében, melyet a szegedi Fehér Kereszt szolgál. Azt mondják, mind a ketten müvészi képességgel vannak megáldva. A miniszter nagyapa pedig megigérte, hogy ő is meghallgatja a két kedves unoka szegedi jótékonyczélu játékát, az első nyilvános szereplésüket. *Eliz* bárókisasszony hegedülni fog, még pedig czigánykvartettben. A makói Purcsi czigányprimással és társaival tanult össze a baronesz több nótát. Hasonlóképpen érdekesnek igérkezik *Margit* bárókisasszony müvészi zongorajátéka. Egy Beethoven-féle szonátát fog eljátszani szegedi hallgatóságának.

* **A telefondijak leszállitása.** A mikor a m. kir. posta kincstár átvette és ujra épitette a nagyváradi telefon hálózatot és bekapcsolták Nagyváradot az interurbanba, olyan félhivatalos igéretet hangoztattak, hogy a telefon előfizetők számának szaporodásával a telefon előfizetési dijakat leszállitják. Ez mind bekövetkezett, ami bizonyitja Nagyvárad forgalmának emelkedését. A dijak leszállitása azonban még mindig késik. Az előfizetők körében mozgalom indult meg a telefon dij leszállitásának kérvényezése tárgyában.

* **A sötét Külváros.** A Varju-utcza lakosai beadványt intéztek a városi tanácshoz, melyben kérik, hogy utczájukon lámpásokat állitsanak fel. A gazdasági tanácsos jelentése szerint azonban a Varju-utczán négy lámpa van s ennél többet a lakosok nem kivánhatnak. A tanács kiküldte helyszini szemlére a főkapitányt és a gazdasági tanácsnokot.

* **A Muzeum bezárása.** A helybeli muzeum tekintettel a zord téli időre, tavaszig be van várva. Aki azonban mégis meg akarja tekinteni, ezt egy koronás belépő dij mellett teheti meg.

* **Ruszlira éheztek.** Egyik embernek nagy az igénye, ha fáczán pecsenyét tesznek eléje, nem tartja annyira érdemesnek, hogy kinyujtsa utána a kezét. A másik ember oly szerény, hogy a ruszli után is áhitozik. Három jómadárnak az a gondolata támadt, hogy fognak valamit onnét, a hol van. A várad-velenczei teher-pályaudvar pedig kiválik e tekintetben. Ott sok minden van. A három suhancz kifeszitet egy kocsit és vágyaiknak netovábbja három hordó muszka volt. Mikor már közelebbi ösmeretségbe jöttek a fejetlen oroszokkal, észrevette a vasuti őr. Egy ideig biztos távolba igyekeztek a bátor muszka vezetők, de amikor mindjobban fagyott a tér közöttük, egyszerüen cserben hagyták a jámbor muszkákat s elinaltak.

* **Betörés egy szőlőben.** *Vent* Ferencz nagyváradi lakosnak a szőlejében levő épületében még a mult hó 3-ikán betöréses lopást követtek el. A betörő az ablak keresztvasának lefeszitése után a házból egy 28 korona értékü fegyvert és 10 liter bort ellopott. A csendőrségnek hosszas nyomozás után sikerült a tettest *Boros* György hegyközszáldobágyi lakos személyében elfogni. A lopott fegyvert is megtalálták nála, a bort természetesen már régen megitta. Borost tegnap szállitották be a rendőrségre, honnan nemsokára a kir. ügyészséghez fog kerülni.

* **A lovag-utczai botrány.** A lovag-utczai főgymnázium tegnapelőtti botránya ma már a köznktatásügyi miniszteriumot is foglalkoztatja. Dr. Schnabl igazgató az esetről még tegnap hivatalos jegyzőkönyvet vett fel s ezt átadta *Erődy* Béla főigazgatónak, a ki a jegyzőkönyvet azzal az egyszerü kérelemmel terjesztette fel Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszterhez, hogy az rendelje el sürgősen a fegyelmi vizsgálatot. A miniszter végzését még ma neghozza s csak ennek megtörténte után fog megalakulni az a vegyes bizottság, amely a kinos ügy részleteit veszi majd tárgyalás alá. A fegyelmi bizottságnak Erődy Béla tanfelügyelő, két miniszteriumi tisztviselő, dr. Schnabl igazgató és dr. Tóvölgyi Elemér a lovag-utczai iskola orvosa lesznek tagjai. Dr. Tóvölgyi még nem nyujtotta orvosi látleletét a tanfelügyelőnek, Schnabl igazgató jelentésében pedig csak néhány rakonczátlan fiu ütlegeléséről van szó; azt, hogy valamelyik is vérzett volna a veréstől az igazgató jelentése tagadja. A sajnálatos ügy áldozata, dr. *Dietz* Lajos ma is tanit még. Az ugyan bizonyos, hogy felfüggesztik és ismét visszahelyezik valamelyik vidéki iskolához, de természetesen csak akkor, ha a fegyelmi bizottság megkezdi a vizsgálatot. Dr. Dietz Lajos fiatal ember. Mindössze 28 éves. Alapos képzettségü tanár, unokaöcscse Mágoci-Dietz egyetemi tanárnak.

* **Ki lesz a fogalmazó?** Igen hevesnek igérkezik a választási harcz a Nagyvárad városánál rendszeresitett rendőrfogalmazói állásért, melynek sorsát a csütörtöki közgyülésen fogják eldönteni a törvényhatóság tagjai. A pályázat a napokban járt le s a kitüzött határidőig a következők adták be kérvényeiket: *Mendelényi* Béla tb. fogalmazó a jó tollu hirlapiró, ki már hosszabb ideje müködik a rendőrségnél a legnagyobb szorgalommal s tudással jelenleg a sajtó irodát vezeti; kivüle pályáznak még *Baranyi* Menyhért, ki ugyancsak a rendőrség kötelékében müködik s ügykörét nagy pontossággal és lelkiismeretességgel végzi. Kivülről pályáznak még a rendőrséghez *Novák* József számtiszt és *Czeglédy* Mihály a városi adóhivataltól. Előbbi már tiz esztendeje szolgálja a várost és sokoldalu ismeretei és alkalmazhatósága mellett kétségkivül itt is beválna, utóbbit viszont nagy szorgalma és szolid megbizhatósága ajánlja. A jelöltek mindegyike körül tekintélyes párt sorakozik.

* **A hétről.**

— Az első mandátumot a kuria megsemmisitette. A megpeticzionált képviselőkre a kezdet mindenesetre biztató.

*

Az ingyen kenyeret már osztogatják a fővárosban. A kuria pedig alighanem sok képviselőtől elveszi az *ingyen kalácsot.*

*

Itt van *Mikulás* napja. Márkus főpolgármester azt szeretné, ha elhozná neki a *Mikulás* — *Kecskeméthyt* . . .

*

Találó elnevezés.

— Miért hivják a fogyasztási adót fogyasztási adónak?

— Mert legjebban fogyasztja az ember pénzét.

*

Gágern a hétről.

Gágern báró (kinek hétfőn hirdették ki a kuria itéletét) — *No, ez a hét is jól kezdődik!*

*

Beavatott körökben azt beszélik, hogy Sándor nemsokára ezt mondja Drágájának:

— Isten veled, *öregem*!

(*Kakas Márton.*)

* **A város szemétje.** A szemétlerakó helyek hiányában a házak előtt és az utczákon összegyült a sok szemét s azért a főkapitány szemétlerakodó helyek kijelölését kérte a tanácstól. A tanács *Ujváros, Váralja* és *Velencze* részére egyik téglagyártulajdonos kiaknázott telepét fogja e czélból kijelölni s erre nézve legközelebb meginditja a tárgyalásokat. Olaszi és Külváros részére a Széles- és Halász-utczák végén levő terület marad meg továbbra is szemétlerakó helynek. Ezenkivül a Pankolits-féle uszoda feletti terü'etet is kijelölte a tanács, a mit törmelékekkel fognak feltöltetni.

* **József kir. herczeg vadászkunyhója leégett.** A kisjenői uradalom erdeiben folyó vadászatokat, a melyeken József kir. herczeg és családjának több tagja magasrangu vadásztársaság kiséretében vesznek részt, kellemetlen esemény zavarta meg. Az ágyai erdőben levő vadászkunyhót, a melyben vadászatok alkalmával a fenséges vendégek étkezni és megpihenni szoktak, ismeretlen tettesek fölgyujtották s az leégett. Kicsi, igénytelen vadászkalyiba volt: mellette egy szénaboglya volt az őzek etetésére, ezt a tegnapra virradó éjjel szintén fölgyujtották. József kir. herczegnek kedvencz pihenőhelye volt ez a régi kunyhó és szinte elszomorodott, a mikor a pusztulásáról hirt hallott. A csendőrök erősen nyomozzák a tetteseket; azt hiszik, hogy ugyanazok voltak, a kik tavaly is beavatkoztak a vadászatok dolgába. Egy vaddisznót, a melyet József Ágost kir. herczeg teritett le, de a hajtók a lövés után nem találták meg, ellopták; a csendőrök akkor csipték meg épen őket, a mikor a vaddisznón osztozkodtak. Azt hiszik, a vadorzók most boszszuságból gyujtották föl a kir. herczegek hunyhóját. Tegnap délelőtt a vadásztársaság stráf délután pedig körvadászatot tartottak. Az ágyai erdőben tartott vadászatok eredménye 4 vaddisznó és egy róka volt. A vadásztársaság legnagyobb része elutazott Kisjenőről.

* **Az izr. nőegylet köszönete.** Ő Eminentiája *Schlauch* Lőrincz, városunk nagynevü bibornok püspöke az izr. nőegyletnek 80 koronát küldött a szegény gyermekek felruházására és szükölködők közt fakiosztás czéljaira. A nőegylet ezuton is kifejezi hálás köszönetét Főmagasságának, azonkivül báró Königswarte Hermannak 100 koronányi és az Első Magyar Általános Biztositó intézetnek 50 koronányi adományáért, kik szintén a fenti czélokhoz járultak hozzá. Az izr. nőegylet nevében: ifj. Schwarcz Abrahámné, elnök.

* **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** A »Nagyvárad-velenczei földmüvelők köré«-nek november hó 24-én tartott bálján felülfizettek: Berger Dániel 5 koronát, Kiss Elek, dr. Moskovits József, Moskovits Miksa 4—4 koronát; Gabriely Lajos, Bereczky Géza, Lövenstein Zsigmond, dr. Kripka Henrik, Markovits Pál, Mening Sándor, ifj. Debreczenyi Lajos, Tokai Mihály, Horváth Endre, Fuchs Mór, Stern Mór, dr. Weisz Márton 2—2 koronát; Csák Máté, Ternyey Antal, Sulyok István, Weisz Mózes, Gertz János, Pálffy Béla, Materny Imre, Molnár Bálint, id. Bartha László, ifj. Bartha László, Bartha Balázs, Török Sándor, id. Tikos András, ifj. Tikos András 1—1 koronát; Molnár Gábor 60 fillért. — Fogadják a t. cz. adakozók a kör iránti ezen áldozatkészségükért a rendezőség elismerő háláját és köszönetét. *A rendező bizottság.*

* A **dob — Aradon.** Nagyváradon zug a polgárság a kir. pénzügyigazgató könyörtelensége miatt, a melylyel az adók befizetését szorgalmazza. Ugy látszik, a pénzügyi kormány más városban éppen olyan lelketlen szigorral hajtja be az adót, mint nálunk. Aradon kimélet nélkül hajtják végre a szegény adózókat s szól a dob. hordják kótyavetyére a polgárok butorát. Hatszázhuszezer korona adóhátralék van, ezért kell megütni a dobot.

x **Tiszta bort a pohárba!** Pécsi és nem pécsi Engelék, a borkereskedésnek ismert alakjai annyira bizalmatlanokká tette az embereket a borvásárlásban, hogy a bortermelők termésük nagy részét maguk kénytelenek elfogyasztani. Manapság azonban a fogyasztó közönségnek módot nyujtanak a termelők a közvetlen, bizalmat keltő összeköttetésre, a borok buteliás elárusitásával. Egy ilyen bortermelő, a város középpontján lakó *Balázsovits* Jenő hirdetését ajánljuk olvasóink szives figyelmébe.

* **Találtatott** egy csomag kulcs. Tulajdonosa megkaphatja a rendőrségen *Mendelényi* Béla fogalmazónál.

* **Az izr. nőegylet tea-estélye.** A nagyváradi izr. nőegylet tegnap tartotta tea-estélyét. Vidám hangulat, fesztelen jó kedv máskor is kellemes a fitalságnak, de kétszeresen kellemes, ha a jótékonyság kivánja az áldozatot. Ámbár hiszen nem is lehet áldozatról beszélni, mikor szép asszonyok, szép leányok mosolya kinálja a teát, minden szónál beszédesebben. Az izr. nőegylet méltán büszke lehet tegnapi tea-estélyére. A hölgy-gárda fényes sikerrel árulta a teát s a meleg tea árából a szeretet melege fog áradni; a jótékonyság éltető tüze. A jelen volt vendégek egy igazán kellemes est emlékével távoztak, az izr. nőegylet vezetősége pedig ismét egy szép sikerü tea-estély eredményét áldozhatja fel a jótékonyság oltárán.

* **Hirdetmény.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 86512—VIII.—900. évi, illetve 11043.—VIII.—1901. sz. rendeletéhez képest felhivatnak mindazon italméréssel foglalkozó üzlettulajdonosok, a kik az italmérésen kivül élelmiszereknek keresetszerü *eladásával* vagy az üzleti helyiségekben ülő vendégek számára *ételeknek kiszolgáltatásával* foglalkoznak, hogy amennyiben ezen üzletökre külön iparigazolványt, illetve vendéglői iparengedélyt még nem váltottak, ugy azt legkésőbb *folyó évi deczember hó 31-ig* az I foku iparhatóságnál (rendőrség 11. számu szoba) annyival inkább szerezzék meg, mert ellenesetben az 1884: XVII. t.-cz. 156. §-ának a) illetve a 158. §. a) pontja alapján 600 koronáig terjedhető pénzbirsággal fognak büntettetni. Nagyvárad, 1901. november hó 10. *Giraud* tb. rendőr-alkapitány.

* Költők **Albuma ajándékba.** Hát ez bizony egy kissé furcsán hangzik a mai pénzhiányos világban. Pedig igaz! A *„Pesti Napló“* kedveskedik velé előfizetőinek. A *Költők albuma* pedig értékes kötésü és gyönyörü diszmü, a mely közel félszáz költő müveiből közöl válogatott szemelvényeket, költészetünk gyöngyeit, lelki gyönyörüségét mindes müvelt magyar embernek. A diszmü, mely először a *Lampel* Róbert cs. és kir. udvari könyvkereskedésének kiadásában (56 korona bolti áron) jelent meg s a melyet dr. *Radó* Antal, a Kisfaludy-Társaság tagja szerkesztett, a Pesti Napló ez uj kiadásában a tavalyi *Himfy album* nál jóval nagyobb formában, gazdagon illusztrálva és rendkivül diszes jelentékenyen bővitett kiadásban fog megjelenni. A Költők Albumát a Pesti Napló uj kvart kiadásában minden állandó előfizető karácsonyi ajándékul megkapja. És megkapja dijtalanul az is, a ki ez év bármely napjától egy félévre megszakitás nélkül fizet elő a Pesti Naplóra.

IRODALOM.

—

Egyetemi Lapok.

Egyik mult heti számunkban már emlitettük és ajánltuk jogászaink figyelmébe a magyar diákság hivatalos lapját, az *Egyetemi Lapokat*, mely *Hencz* Károly és *Zoltbory* Dezső szerkesztésében jelenik meg. A mostani szám is nem kevesebb gonddal és élvezetes tartalommal van összeállitva. Egyes részek pedig annyira közérdekűek, hogy jónak látjuk róluk bővebben emlitést tenni.

A vidéki élet czimü rovatban *Bodor* Aladár számol be a kolozsvári egyetemi életről és kitünik belőle, hogy ott sincsenek valami rózsás állapotok. Az elnök álasztás előtt két párt volt: az *uri* és *paraszt* párt, mely a választás napjára az uri párt terrorizmusa és félrevezetése folytán református és katholikus párt lett. A katholikus (paraszt) párt jelöltje egy unitárius vallásu fiu volt, a ki ellen még Köpösdyt is kijátszották, plakátokon hurczolva meg nevét. A paraszt párt programmja volt *az egyéni magyar diákszellem és diákélet megteremtése*, a szocziologiai szellem terjesztése, mellette a történelem, a mult megbecsülésének ápolása, a népegyetem, kurucz brigád, diákotthon stb. — Az uri párt ellenben megelégszik a nagyközönséggel való barátkozással meg egy kis klubbélettel, változtatva tudományos egyesületi foglalkozással.

»Levél a hétről« cz. rovatban *Elza* hoz igaz megfigyeléseket a Köpösdy-Pályi affairből. Ha tényleg leány (nőhallgató) irta, ugy csak gratulálhatunk az Egyetemi Lapok ezen szellemes levelezőjéhez.

Közli végül a lap a nemzeti párt kiáltványát, melyet a Kecskeméthy ügyből folyólag a »sajtó« szántszándékos rosszakaratu hirészteléseivel szemben voltak kénytelenek a maguk igazolására készitení.

A többi részei is, Külföldi diákélet, Müvészet, Irodalom, Hirek tartalmukkal tünnek ki.

Élvezetes szépirodalmi tartalma is. »Diákpoézis« rovatban *Berkovich* Miklós és *Kerbolt* Károly hoznak hangulatos verseket. Tárczarovatában pedig *Gulyás* József folytatja a debreczeni diákélet ismertetését. Szép, hazafias tartalmu vers *Rédiger* Géza »Turul madara«.

Erdekes felemliteni azt a megjegyzését a lapnak, melyet a Kolozsvári Egyetemi Lapokról irott kritikájában mond:

»Végül II. Silvesterről, a 3. és 4. szám érdemes czikkéről jut eszünkbe, hogy lám, milyen szerencsések azok a kolozsváriak! Ha ennek a czikknek derék irója véletlenül hozzánk küldi be tartalmas czikkét: a Kárpátoktól le az Adriáig zugnák reánk a nagy átkot: »Ime, ez is bizonysága, hogy Budapesten az egyetemi ifjuság kebelében a klerikalizmus vad orgiáit üli!« — Milyen szép, hogy Kolozsvárról ezt nem lehet mondani!«

Az igy részletesen ismertetett lapot most már szinte fölösleges ajánlani, mert a ki jogászaink közül érdeklődik a diák dolgok iránt és teheti, okvetlen előfizet erre a jól szerkesztett lapra, melynek előfizetési ára *egész évre csak 4 korona.* (*He.*)

Igazságszolgáltatás.

—

Hamis eskü.

Kovács fivérek bünügyében mint tanu lett kihallgatva ifj. *Szőke* Imre és idősb *Szőke* Imre s vallomásukra meg is lettek hiteltetve.

A tárgyalás folyamán kitünt, hogy az általános kérdésekre nem feleltek a valóságnak megfelelően, mivel beigazoltatott, hogy a vádlottakkal rokonságban állanak, holott e kérdés feltétele alkalmával ezt tagadták. Dr. *Baróthy* Pál közvádló azon inditványt terjesztette a tanács elé, hogy nevezettek tanukihallgatási jegyzőkönyvét, az ügyészséghez tegyék át, hogy ellenök, mint hamis esküt tett egyének ellen, hivatalból vádat emeljen.

—

Czine-mintye.

Tegnap, a késő esteli órákban hozott itéletet *Fassie* Pál tvszéki biró elnöklete alatt a kir törvényszék büntető tanácsa, a *Kovács*-fivérek bünperében, melyet mult számunkban részletesen ismertettünk.

A vádlottak és sértett *Bunkó* Bálint kihallgatása után a tanuk és orvosszakértők lettek kihallgatva. A tanuk vallomása teljesen egybehangzó volt a vádlottak javára; nem igy az orvosszakértők véleménye: *Grosz* Ignácz járásorvos ugyanis a *Bunkón* ejtett sebet 20 napon tul gyógyulónak minősiti, mig a törvényszéki orvos véleménye szerint Bunkó sérülése 8 napon tul, de 20 napon belől gyógyuló.

Dr. *Baróthy* Pál alügyész összegezve a főtárgyalás adatait, *Kovács* Gyulát sulyos testisértés vétségében, *Kovács* Jánost pedig sulyos testisértés büntettében kéri elitélni.

Ezzel szemben dr. *Váradi* Odön védőügyvéd szerint dr. Grósz orvosszakértő vallomása csak vélemény s igy itélet alapjául nem szolgálhat, de meg a tanuk vallomása szerint Bunkó 8 nap mulva a verekedés után már dolgozott s igy csak könnyü testi sértés vétsége foroghat fenn. Tekintettel továbbá arra,

hogy Kovács Gyula a verekedésnek csak részese volt, tehát nevezett csak mint tettestárs marasztalható el.

A vád- és védbeszéd meghallgatása után a kir. törvényszék Kovács Jánost *egy havi fogház és 10 korona* pénzbüntetésre, Kovács Gyulát pedig mint tettestársat *8 napi fogházra* és szintén 10 korona pénzbüntetésre itélte.

A kir. ügyész sulyosbitásért felebbezett.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irta: **Sienkiewicz Henrik.** — Forditotta: **Kolosváryné-Korányi Ilona.**

37

— Nőm ugy örülne! — magyarázta. — Emilie asszony megérkeztét napról-napra várjuk s bizonyára ő is kijönne akkor.

Mária eleinte habozott. De atyja, a ki tudta, hogy Bigielék, ha nem is fényüzőn, de mindenesetre jól élnek, a szórakozás kedvéért elfogadta a meghivást. Megállapitották, hogy kimennek ebédre s ott maradnak estig. A közlekedés kényelmes, mert Bigielék nyárilaka alig néhány száz méter távolságban van a vasuti állomástól.

— Addig is, — szólt Plawiczki, néhány üres székre mutatva, — foglaljanak itt helyet.

Polanieczki a fiatal leányhoz hajolt:

— Ha szabad kérdeznem, kapott e hirt Reichenhallból?

— Ugyanezt akartam kérdezni öntől.

— Nem, én nem kaptam semmi tudósitást, oly annyira nem, hogy azon gondolkozom, ne kérdezősködjem-e holnap táviratilag Litka egészsége után.

Beszélgetésük ezen néhány szóra szoritkozott s Mária ismét Maszkóhoz fordult. Stas szótlanul, figyelmesen szemügyre vette őt. A városban töltött néhány hét fehérebbé, szinte sápadttá változtatta arczbőrét s szempillái még sötétebben borultak szemeire. Lényén valami különös előkelőség honolt, a melynek elragadó elegánczióját a kiváló szabó által készitett ruha is érvényre emelte. Az uj hajviselet is változást okozott. Dus fürteit azelőtt egyszerüen összecsavarva, a nyakszirten viselte, mig most a divat követelményei előtt meghajolva magasra fésülte. Polanieczki tekintete karcsu derekára tévedt. Nem győzte eléggé csodálni a hajlékony termet természetes kecsességét, minden mozdulatának elbájoló, varázsteljes egyszerüségét. Minden szépnek, minden kellemnek megtestesüléseként látta maga előtt. Keserves sóhajjal gondolta:

— Oh, ha az enyém lehetne, hü élettársam, szerelmemnek egyetlen beczézett kincsként megőrzött tárgya!

De ő csak Maszkóval foglalkozott, talán feltünőbben, semmint az illemszabályok megengednék. Ha Polanieczki nyugodt vérrel, higgadtan megfigyelte volna, szükségképen észre kellett venni, hogy Mária a nők kedvencz fegyveréhez folyamodott csupán, az ártatlan flirt-höz, a mely még kaczérkodásnak sem minősithető. De Stas féltékeny volt, ezer kin gyötörte lelkét. Milyen élénken társalognak! A beszélgetés heve rózsákat varázsol Mária arczára.

— Mindez csak neki szólt! — gondolja elkeseredetten.

De ez nem elég. Még azt is látnia kellett, hogy az ügyvéd komolyan veszi a kitüntetett udvarló szerepét. A hangverseny vége felé, a midőn a leány lehuzta kesztyüjét, hogy fátyolát megkösse, s addig ölébe helyezte őket. Maszkó utánuk utánuk nyult s néhány pillanatig kezei közt szorongatta. Majd magához vette Mária a szék hátára boritott köpenyét, egy szóval ezer apró figyelemmel vette körül, a melyek a vőlegény előjogai; magaviselete mindig kifogástalan, előkelő, mint olyané, a ki boldog s biztos tekint a győzelem elé. Nem csuda. Hiszen Mária kizárólag vele foglalkozik. Most is elől haladnak egymás mellett. Stas csupán Mária arczélét látja, a mint mosolyogva tekint Maszkóra. De eszében meg sem villant az a gondolat, hogy a leány kaczérkodásának egyetlen czélja féltékenységet ébresztem benne.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

József kir. herczeg vadászaton.

Kis-Jenő, decz. 6. József kir. herczeg és vadásztársasága csütörtökön az ágyai és a szintyei erdőben öt pompás vaddisznót lőtt, az előző napról pedig még egy leteritett vaddisznót találtak. Ma, pénteken reggel Bánhidra indult az egész társaság József kir. herczeggel az élén. A társaságot különvonat vitte Bánhidra, a honnan este tér vissza Kis-Jenőre. József kir. herczeg, mint ilyen alkalommal gyakran tenni szokta, abban leli legnagyobb örömét, hogy vendégei részére maga főzi meg az ebédet.

Csütörtökön mindjárt ebéd után a kir. herczeg óriási gőzekéjét nézte meg a társaság. A kir. herczeg két főtisztviselőjével maga magyarázgatta vendégeinek az eke szerkezetét és müködését és valahányszor az eke el-elakadt, a kir. herczeg maga is segitette emelgetni és tolni. Ezt az alkalmat megragadták a környékbeli czigányok is, hogy vajdájuk élén fenséges pátrónusok előtt tisztelegjenek. A kir. herczeg nagyon szivesen fogadta a czigányokat és megajándékozta őket. (M. T. I.)

A vasipar pang.

Bécs, decz. 6. A lapok egybehangzó jelentései szerint a prágai vasipar-részvénytársaság igazgató-tanácsa tegnap ülést tartott, a melyen bemutatták a folyó üzletév első negyedéről szóló jelentését. A jelentés szerint a jövedelem körülbelől 1 millió koronával kisebb az előző év első negyedében elért eredménynél. A jövedelem megcsappanását a vasüzlet rendkivüli pangása és a szénpiacz lanyhasága okozta. (M. T. I.)

A Vázsonyi-affér.

Budapest, decz. 7. (Saját tud. táv.) *Vázsonyi*-affférből kifolyólag *Rózsa* Vilmos *Kubinyi* Gézát, *Szüllő* egyik segédjét provokálta. Az ügyben ma becsületbiróság döntött, melynek tagjai voltak *Rózsa* részéről: *Komjáthy* Béla és *Kálos* Ferencz; *Kubinyi* részéről: *Münnich* Aurél és *Papp* Zoltán; elnök gróf *Tisza* István. A becsületbiróság kijelentette, hogy mivel Kubinyi sajnálatát fejezte ki az eset felett, fegyveres elégtételnek helye nincsen.

Kegyelem a rablóknak.

Konstantinápoly, decz. 5. A po-táho érkezett hivatalos jelentések szerint Antranik bandája mégsem akarja magát megadni. A porta értesitette a bitliszi vált, hogy megkegyelmez a rablóknak, ha egyszersmindenkorra elhagyják Törökország területét. (M. T. I.)

A dán kölcsön tárgyalása.

Krisztiánia, decz. 6. A király elnöklete alatt ma minisztertanács volt, amelyen elhatározták, hogy törvényjavaslatot fognak benyujtani uj államkölcsön fölvételére. Hir szerint a kölcsön összege öt millió korona lesz (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Közbirtokosok gyülése. A v.-velenczei közbirtokosok évi rendes közgyülésüket 1902. évi január hó 5-én tartják meg a v.-velenczei rendőrlaktanyában.

Tárgysorozat:

1. A lefolyt év számadásai bemutatása.
2. 1902. évi költségelőirányzat beterjesztése.
3. Egyéb inditványok.

Az uj sertésvásártér hiányai. Az uj sertésvásártér megnyitása alkalmával számos olyan hiányt tapasztaltak, a melyeken gyorsan segiteni kellett. A főkapitány jelentése alapján a tanács elhatározta, hogy a bejárati kaput kiszélesitteti, a gyalogosok számára pedig járható gyalogutakat rendeztet be. Eleget tesz a közönség ama óhajának is, hogy a czédulaháznál várakozó közönség rossz időben fedél alá vonulhasson s ezért egy fedett épületet emel a czédulaház előtt. A tanács elhatározta továbbá, hogy a sertésvásártéren korcsmanyitásra ad engedélyt és pedig ugy, hogy a vállalkozó saját költségén emeljen épületet, ami 15 évig tulajdona lenne, azután pedig a város birtokába menne.

A

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság Nagyváradon

(részvénytőke félmillió korona)

Elfogad betéteket s legalább 3 hóig heverő tőkék után teljes 5%-ot fizet.
Leszámitol váltókat.
Kölcsönöket ad jelzálogi biztositék mellett.
Előleget ad értékpapirokra, arany- és ezüstnemüekre, beraktározott terményre.
Vesz és elad tőzsdei árfolyammal biró értékpapirokat.
Kölcsönöket nyujt heti fizetéses alapon.

Végül b figyelmébe ajánlja a sorsjegyeket kedvelő t. közönségnek a tőke gyüjtésnek **nyeremény esélylyel egybekötött** ama előnyös és igen alkalmas módját is, hogy vállalkozunk minden tőzsdén jegyzett sorsjegy beszerzésére, melynek **napi árfolyam szerinti vételára** 3 éven át tartó egyenlő heti vagy havi részletek befizetése által törleszthető le. **Felpénz vagy időközben kamat fizetés nem kivántatik. Az ügylet megkötésétől kezdve minden nyeremény és kamatozó sorsjegyeknél a szelvény a vevőt illeti.**

SZINHAZ.

HETI MÜSOR.

Vasárnap:) d. u. Boszorkányvár.
) este Ocskay brigadéros.

Hétfő: Troubadour. (Alberti Werner vendégjátéka.)

SZERKESZTOI POSTA.

Kereskedő ifjak köre. *Helyben.* Bőjti mulatságokról sem előleges értesitést, sem referádát nem közlünk.

T. munkatársainkat, kik lapunk karácsonyi mellékletébe dolgozatokat szántak, ez uton kérjük fel, sziveskedjenek munkáikkal bennünket lehetőleg f. hó 15-ig felkeresni.

Reich Jenő és Társa.

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, decz. 7

Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.30
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6 69
Zab ápr.	6 95
Káposzta, cepkét, szg.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, decz. 7.

Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Államvasut	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	433.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. decz. 7-án.

Magyar aranyjáradék 4%	118.50
Magyar koronajáradék	94.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	121 25
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	100 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	118 75
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	93 50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Horváth-szlavónföldtehermentesitési kötvény	93.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	175.—
Tiszaszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	146 50
Osztrák járadékpapirban	99 50
Osztrák járadék ezüstben	98 50
Osztrák járadék aranyban	118 90
Osztrák korona járadék	95 75
Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bank részvény	16 05
Magyar hitelbankrészvény	664 50
Osztrák hitelintézet részvény	654.
Párisi vista	95.20
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.04
Németbirodalmi márka	117.—
London vista	239 35
20 márkás arany	23.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 33 év óta megbizható bedörzsölésül alkalmaztatik **köszvénynél, csüznál** és **meghüléseknél.**
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a **„Horgony“** védjegygyel és a **„Richter“** czégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszertárban kapható. Főraktár: **Török József,** gyógyszerésznél **Budapesten.**
Richter F. Ad. és társa,
cs. kir. udvari szállitók.
Rudolstadt.

Most lehet legolcsóbban
női és férfi fehérnemüt, vásznat és asztalnemüt
beszerezni!
Menyasszonyi kelengyék!
Teljes végeladás!
Kunz József és társa czég,
225—0—133 **Nagyvárad, Szt. László-tér.**

Tisztán kezelt, természetes hegyi-
BOROK KIMÉRÉSE.
Mertz Nándor
Nagyváradon, N.-Körözs-utcza, Mertz-ház.
Telefonösszeköttetés: 134. sz.

Borárak leszállitása!
VALÓDI MAGYAR BOROK!
Nagymennyiségü kedvező bevásárlásaim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy képes vagyok, mig ezen készletem tart,
kitünő minőségü boraimat
a következő **előnyös árban** ugy nagyban, mint **kicsinyben kimérve is** elárusitani.
Idei karczos, hegyi ujbor, literje 28 kr.,
100 liter: 18 frt.
Idei karczos, hegyi ujbor, rizling, lit. 32 kr.
100 liter: 21 frt.
Kitünő asztali ó-bor, literje 32 kr.
100 liter: 22 és 23 frt.

Magyarádi asztali ó-bor	literje	40 kr.
Magyarádi pecsenyebor	»	50 «
Magyarádi bakator	»	60 »
Asztali veres bor	»	44 »
Ménesi » »	»	64 »

VALÓDI borból égetett COGNAC, literje 2 frt.
COGNAC PALACZKOZVA A LEGOLCSÓBB ÁRBAN!
Finom **Jamaicai Rum**, literje 1 frt.
Mindennemü **üvegelt-, csemege és pezsgőborok!** — Ajánlom jól berendezett **füszer- és csemege-üzletemet.**
Tisztelettel
Mertz Nándor.

Borüzletem mindennap, tehát **vasárnap is egész nap** nyitva van s mindennemü borok **poharanként** is kiszolgáltatnak. — **Vidéki** megrendelések pontosan teljesittetnek, **helyben** házhoz szállittatnak!

Kitünő karczos ujbor, literje 28 kr., Rizling 32 kr.

Kitünő karczos ujbor, literje 28 kr., Rizling 32 kr.

Első rendü asztali ó-bor, literje 32 krajczár!

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 72. Idénybérlet 70.

Nagyváradon, vasárnap, 1901. decz. 8-án

délután 3 órakor, fél helyárakkal

BOSZORKÁNYVÁR.

Operett.

este 7 órakor, rendes helyárakkal

Ocskay brigadéros.

Történeti szinmü.

SZEMELYEK:

Ocskay László, brigadéros	—	Szarvasi Sándor
Tisza Ilona	—	E. Kovács M.
Tisza Jutka	—	Szohner Olga
Piber, vikárius	—	Bognár János
Ozoróczi udvarmester	—	Peterdy
Jávorka Adám	—	Pataky Béla
Dili, czigányleány	—	P. Szép Olga
A palócz	—	Bérczi Gyula
Szörényi kapitány	—	Pintér Imre
Tarics, főhadnagy	—	Somogyi

HELYARAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr., Támlászék **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30** kr. Földszinti állóhely **50** kr., Diák és katonajegy a földszintre **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Kezdete 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap hétfőn, decz. 9-én

Troubadour.

Opera.

Áldás-utcza 298. sz. a. házamban

ez évben és a mult esztendőben saját szőllőmben termett és házilag tisztán kezelt uj és ó boraimnak elárusitását egész és félliteres, patent-zárral ellátott palaczkokban, — a mai napon megkezdem.

U jbor literenkint	30 krajczár
Ó bor literenkint	50 krajczár
Bakar (pecsenye) bor héttized liter	70 krajczár

Az árakat az üvegek visszatéritése mellett szabtam meg, e czélból literes üvegekre 14 krajczár, félliteres palaczkokra 10 krajczár betétet kérek.

Balázsovits Jenő,
szőllőbirtokos.

Kitünő saját termelésü borok

kaphatók lakásomon üvegezetten a következő árban:

1. Ujbor (Nagyváradi karcos) 1 liter palaczk nélkül . . 32 kr.
2. Ó asztali gyoroki fehér bor 1 liter » » . . . 42 kr.

Finom fajborok:

3. Kadarka (szemlet vörös bor)	1 liter palaczkkal	1 frt — kr.
4. Cabernek	» »	1 liter »	1 frt 10 kr.
5. Szilváni	» fehér pecsenyebor	1 liter »	1 frt 10 kr.
6. Sauvignon	» » csemegebor	1 liter »	1 frt 20 kr.

10 üvegen felüli megrendelést házhoz is szállittatok, ½ literes üvegek a 3, 4, 5, 6. sz. borokból fele árban kaphatók.

Ugyanezen borok hordóban Hl.-enként tetemesen olcsóbban számittatok.

Telefon-szám 406.

Molnár Lajos,

230—1—0 Schlauch-tér, 18.

Értesités!

A „Keleti áruhàz"

Nagyvárad, Fő-ut 2.

tisztelettel ajánlja a város és vidéke nagyrabecsült műértő közönségének a legszebb és legczélszerübb **karácsonyi és ujévi ajándékul valódi keleti szönyegeit** minden létező nagyságban. **Arany és ezüst himzéseit** minden versenyen kivüli **legolcsóbb árakon**.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.